

TÜRK-İŞ
Türkiye İşçi Sendikaları Konfederasyonu

Ekonomik Kriz'e Karşı Önlemler Raporu

Kasım 2008
Ankara

GİRİŞ

Dünyada finansal alanda başlayan ve giderek tüm sektörleri etkileyen ekonomik krizin yansımaları ülkemizde de görülmektedir. Türkiye ekonomisinde varolan sorunlar yaşanan küresel krizle birlikte derinleşmiştir. Geçmiş dönemde ülkemizde yaşanan deneyimlerden de görüleceği üzere, ekonomik krizin yakıcı etkisi dar ve sabit gelirli kesimlerde yaşanmaktadır. Çalışma ve yaşama şartları, ekonomik kriz nedeniyle daha da olumsuz hale gelmekte, çalışanların işleri ve satın alma güçleri için kaygıları artmaktadır.

Türkiye’de 1998’de Yakın Gözetim anlaşması ile başlayan ve ardından gelen stand-by anlaşmalarıyla sürdürülen Uluslararası Para Fonu (IMF) ve Dünya Bankası (DB) patentli istikrar politikalarının bizi nereye getirdiği yaşanan süreç ile açığa çıkmıştır.

Bu programların isabetsizliği, çarpıklığı ve de yanlışlığı bugün artık apaçık ortaya çıkmıştır. TÜRK-İŞ olarak IMF-WB patentli politikaların terk edilerek, insana öncelik veren ekonomik ve sosyal politikaların benimsenmesi ve uygulanması gerekmektedir.

Kendi kriz deneyimimiz ve başka ülke deneyimleri gösteriyor ki, IMF-DB patentli politikaların uygulandığı ekonomilerde; birikim, kalıcı büyüme, yapısal değişme, insani gelişim, istihdam, sanayileşme, teknolojik dönüşüm, adil-gelir dağılımı, sosyal adalet, ekonomik bağımsızlık gibi temel ve orta uzun döneme dönük hedefler göz ardı edilmektedir. Dolayısıyla, mevcut programın sürdürülmesi durumunda sözü edilen bu hedeflere ulaşabilmek mümkün olmayacaktır.

IMF-DB patentli programlarının alternatifi vardır. İnsandan yana ekonomik ve sosyal politikaların geliştirilmesi, demokratik planlamayla mümkündür. Özel kesim için yönlendirici, kamu kesimi için bağlayıcı, bölgesel ve sektörel bağlantıları etkin bir şekilde oluşturmuş ve demokratik katılıma açık planlama süreci başlatılmalıdır. Ülkenin gerçekleriyle uyumlu, kalkınma hedef ve politikalarıyla donatılmış, ülkeyi ve insanını temel alan yeni bir programa acilen ihtiyacımız vardır. Türkiye’nin önünde böyle bir fırsat bulunmaktadır.

TÜRK-İŞ, dünyada yaşanan krizin temel nedenini, sosyal devlet politikalarından uzaklaşmasının bir bedeli olarak görmektedir.

Küreselleşme ile birlikte yaygınlaşan piyasa ekonomisi uygulamaları devletin ekonomideki rolünün azaltılması amacına dönük olmuş ve bu kapsamda birçok düzenleme yapılmaya başlanmıştır. Bu gelişmelere bağlı olarak 1980’li yıllarda ülkemizde de “sosyal devlet” kavramı tartışma konusu yapılmaya başlanmış ve insanlığın yüzyıllardır mücadele ederek elde ettiği birçok temel hak ve özgürlüklerin kısıtlanması, geriye götürülmesi veya ortadan kaldırılması gündemde yerini almıştır.

Bilindiği üzere sosyal devlet anlayışı, 1929 yılında yaşanan büyük ekonomik krizin ardından gelişmiştir. Ancak kapitalizm, varlığını sürdürmenin koşullarından olan sosyal devlet uygulamasından uzaklaştıkça, kendisini içten içe yiyip bitiren kriz nüvelerini biriktirmeye başlamıştır.

Yaşanan bu kriz, neo-liberal diye adlandırılan ve ücretleri düşüren, kamusal harcamaları azaltan, zenginlerin vergilerini düşürüp yoksul sınıfların doğrudan veya dolaylı vergilerini artıran, tüm kamu hizmetlerini paralı hale getiren ve kamuyu üretim alanından çekip her şeyin özelleştirilmesini savunan ekonomik ve siyasi politikaların sonucudur.

Kriz sosyal devletin tahribi sonucu ortaya çıkmıştır, çözüm de sosyal devletin yeniden ve daha güçlü olarak uygulanmasındadır.

Sosyal devlet yaklaşımı çağdaş bir hak ve anayasal gerekliliktir. Anayasamızda, iktisaden güçsüz durumda olanları korumak üzere sosyal adalet ve toplumsal dengeyi sağlamakla görevli olan sosyal devlet anlayışı birlikte düzenlenmiş bulunmaktadır.

Çağdaş devlet, sadece kişi hak ve özgürlüklerini tanımakla yetinen bir yapıda örgütlenen değil, aynı zamanda kişilerin insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyine ulaşmasını sağlamaya dönük düzenlemeleri gerçekleştiren nitelikte olmalıdır. Toplum içinde onurlu yaşam esas itibarıyla sosyal devlet anlayışıyla başlamaktadır.

Sosyal devleti güçlendirecek her adım kriz için panzehir niteliğinde olacaktır. Yapılması gereken; öncelikle istihdamın korunması ve geliştirilmesidir. Satın alma potansiyeli en yaygın kesimi oluşturan işçilerin, memurların, emeklilerin, çiftçilerin, esnafın yani dar gelirli halkın yaşam koşullarının iyileştirilmesi, alım güçlerinin artırılması, dolayısıyla iç talebin yükselmesinin sağlanmasıdır.

Yapılması gereken, Anayasanın emrettiği sosyal devlet anlayışının uygulamada unutturulmaya çalışılması değildir. Bunun yerine, kamu harcamalarında sosyal adaletin sağlanması ve sosyal devlet anlayışının gereklerinin yerine getirilmesine öncelik verilmelidir.

Ülke ekonomisinin “kriz” noktasına gelmesinde çalışanların bir sorumluluğu bulunması bir yana uygulamalardan en fazla zararı, artan hayat pahalılığı karşısında yaşama koşulları ağırlaşan, yaygınlaşan işten çıkarmalara maruz kalan, temel hakları tehdit altında olan dar ve sabit gelirli kesimler görmektedir. Gelir dağılımında ülkemizde varolan dengesiz ve çarpık yapı yoksulluğun artmasına ve yaygınlaşmasına neden olmaktadır. Bunun önlenmesi için, ekonomik krizden en fazla zarar gören toplum kesimlerinin durumu özenle izlenmeli ve krizle mücadele edebilmeleri için kendilerine ilave bir gelir artışı sağlanmalıdır.

Yaşanan/yaşanacak ekonomik krizin işçi sınıfına, çalışanlara ve emeklilerine yansımalarının asgari düzeyde kalmasını sağlamak üzere birtakım önlemlerin uygulamaya sokulması, alınan/alınması gereken kararlarda istihdamın korunması ve çalışan kesimin satınalma gücünün artırılması temel yaklaşım olmalıdır.

Bunun için uygulanması gereken politikalara ilişkin emek kesiminin taleplerini ana hatlarıyla şu şekilde sıralamak mümkündür:

ÖNERİLER

I- İstihdamın Korunması ve Geliştirilmesi Sağlanmalıdır

- 2001 yılında yaşanan ekonomik kriz ile birlikte işsizlik Türkiye'nin en önemli sorunu haline gelmiştir. Kriz sonrası yaygınlaşan işten çıkarmalar ve azalan istihdam, kriz sonrası sağlanan ekonomik büyümeye rağmen artmamış ve istihdamsız bir büyüme ortaya çıkmıştır.

- Bu durum dikkate alınarak bu kriz döneminde istihdamın korunması ve hatta geliştirilmesi temel yaklaşım olmalıdır. Ekonomik kriz gerekçe yapılarak işçilerin işlerinden çıkarılmaları önlenmelidir. İşyerlerine/firmalara sağlanacak teşvik, istisna ve muafiyet önlemlerinde işçi çıkarılmaması temel koşul olmalıdır.
- Ekonomiyi canlandırıcı önlem olarak faiz oranları azaltılmalı, işletme kredisi üretim ve istihdam şartı ile uzun vadeye yayılmış bir biçimde uygulanmalıdır. Bu çerçevede Hükümet tarafından yapılmaya çalışılan düzenlemelerin yanısıra halen çalışmakta olan işçilerin dışında ilave istihdam yaratan işletmelerin sosyal güvenlik prim ödemeleri belli bir süre hazine tarafından üstlenilerek, hem işsizlik sorununa karşı bir tedbir hem de talebi destekleyecek bir uygulama olarak hayata geçirilmelidir. Yatırım yapanlara bu şartlarda yeni teşvik uygulamaları sağlanmalıdır.
- Krizden daha az etkilenmek ve sosyal devletin zorunlu bir ön koşulu olarak, Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) standartlarında bir İş Güvencesi, işe iadeyi sağlayacak biçimde yeniden ve öncelikle düzenlenmelidir. İş Kanununun yetersiz kalan iş güvencesine ilişkin hükümleri derhal gözden geçirilmeli, çalışılan süre, işyerindeki işçi sayısı gibi sınırlamalar işçiler lehine genişletilmelidir. İşten çıkarmaların kolay olması ve işverenlerin en kolay önlem olarak gördüğü işçi çıkarma yoluna gitmeleri toplumda satın alma gücünü azaltıcı etki yaptığı için krizin derinleşmesi sonucunu doğuracaktır.
- Kriz sürecinde devlet hiçbir kesimi dışarıda bırakmayan bütüncül politikalar izlemeli, özel sektörü (reel sektörü) desteklerken istihdamı genişletecek projelere öncelik vermelidir. Kamu kurum ve kuruluşlarının personel ihtiyaçlarını bekletmeden giderilmesi, emekli olanlar yerine derhal yeni personel istihdam edilmelidir.
- Ekonomik kriz döneminde işyerlerinde fazla mesai uygulaması yapılmamalı, yasal haftalık çalışma süresine uygun mesai uygulanmalıdır. İşten çıkış yerine çalışma saatleri düşürülmelidir (OECD üyesi ülkeler ortalaması olarak ortalama yıllık çalışma süresi 1777 saattir. Bu süre Fransa'da 1564, Almanya'da 1436, İspanya'da 1764, Türkiye'de 1918, Polonya'da 1985 saat olarak uygulanmaktadır).
- Ekonomik gerekçelerle işten çıkarılma kararı, her ilde/sektörde oluşturulacak, işçi-işveren temsilcilerinin de bulunduğu bir komite tarafından karara bağlanmalıdır.
- Ekonomik kriz döneminde işveren kesimi tarafından daha da yaygınlaştırılmak istenen esnek çalışma biçimleri kabul edilemez niteliktedir. Çalışma ilişkilerini daha esnek hale getirme uygulamaları sorunları daha da arttırıcı sonuçlara yol açacaktır. İşe alma, görevlendirmede, işten çıkarmada, çalışma saatleri ve şartlarının tespitinde kayıtları azaltmayı amaçlayan tedbirler, sonuç itibarıyla, istihdamı arttırmaya değil, maliyetleri azaltma hedefine dönük olmaktadır. Türkiye'de bu ağır işsizlik sorununu yoksulluk yaratarak çözmek yaklaşımı benimsenmemelidir.
- İstihdamdan amaçlanan, Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) tarafından da benimsenen "insan onuruna yaraşır iş" tanımı çerçevesinde üretken istihdam olmalıdır. Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanıldığı, sosyal güvenlik hakkının tanındığı, çalışma koşullarının olumlu olduğu, işçi sağlığı ve iş güvenliğine gereken önem ve özenin verildiği bir yaklaşım esas alınmalıdır.

- Krizi aşabilmenin önemli hususlarından birisi de kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması zorunluluğudur. Vergi ve sigorta gelirlerinde azalmaya, işletmeler arasında rekabet koşullarında eşitsizliğe, çalışanlar açısından kötü çalışma koşullarına ve sosyal güvenceden yoksunluğa neden olan kayıtdışı ile mücadeleden bu dönemde de vazgeçilmemelidir.
- Ekonomik kriz dönemleri kayıtdışılığı etkileyen önemli bir unsurdur. Çoğu kişi, gelirsizlik ya da düşük gelir nedeniyle kayıtdışı istihdama razı olmaktadır. Ek iş talebi olanlar, nitelikleri itibariyle işgücü piyasasına dahil olamayan kadınlar, çocuklar üretken istihdam alanlarının yetersiz olması veya konumlarının zorlaması nedeniyle büyük ölçüde kayıtdışı piyasada şanslarını aramaktadırlar. Krizin toplumsal maliyetini kadın ve çocuk emeği üzerine yığacak yaklaşımlara izin verilmemelidir.
- Türkiye’de kayıt dışı istihdamın ve işsiz olarak gözükmeye karşı geçimini sağlamak üzere geçici ve kayıtdışı çalışma olasılığı yüksek olanların, kayıtlı ekonomiye ve sosyal güvenlik sistemine maliyeti fazladır. Asgari ücret temel alınarak yapılacak bir hesaplama, ücretli-yevmiyeli olarak kayıtdışı istihdam edilenler ile işsiz gözükmeyen veya işgücü kapsamında olmayıp bir şekilde geçimini sürdürmek için kayıtdışı çalışanlar nedeniyle alınamayan sosyal sigorta ve vergi kaybının boyutunu ortaya koymaktadır. Bu kaynak ekonomiye kazandırılmalıdır.
- Çalışma Bakanlığı yeni müfettişlerle takviye edilmeli ve ülkemizde bir kara delik olan kayıt dışılığı azaltmak için bu dönemde denetimlerine hız vermelidir. Kayıt içinde dönen bir ekonomi, krizin aşılmasında önemli bir yer tutacaktır.
- İşverenler, esnaf ve sanatkarlar kredi faizlerinin düşürülmesini, borçlarının ve faizlerin yeniden yapılandırılmasını istemektedir. Bu talep karşılanmalıdır. Ama bu kesimleri harcamaları ile besleyen çalışanların tüketici kredileri ve borçları için onları rahatlatıcı düzenlemeler de yapılmalıdır. Türkiye’de hanehalkı borçluluğu, özellikle düşük gelirli ailelerde daha yüksektir. Bu kesimlerin kredi kartı borç faizleri dondurulmalıdır.
- Sanayide üretimi ve özellikle ara malı üretimini teşvik edecek bir politika geliştirilerek, nihai ürün içinde yerli katma değer oranını artıracak teşvik politikaları geliştirilmeli, dışa bağımlılık ve ithalata dayalı büyümenin yarattığı sorunlara karşı yeni bir politika olarak benimsenmelidir. Bu politika aynı zamanda “istihdam dostu” bir yaklaşımı da içermektedir.
- Yaşanan krizi yaratan yapısal nedenleri onararak krizden çıkmak mümkün değildir. Türkiye’yi böylesi bir krizde zayıf kılan özelleştirme ve yabancılaştırma uygulamalarıdır. Örneğin bankacılık sektörümüzün ağırlıklı bir oranı yabancıların eline geçmemiş olsaydı krizin etkisine bu kadar açık olmayacaktı. Bu nedenle özelleştirme uygulamaları derhal durdurulmalıdır. Yabancı ekonomilerde batan şirketleri kamulaştırma süreci yaşanırken, bizim özelleştirmeyi sürdürmemizin yanlışı artık anlaşılmalıdır. Üretici kamu kurum ve kuruluşlarının ekonomimiz için denge ve garanti unsuru olduğu bilinmelidir.

II- Koruyucu Sosyal Politikalara Önem ve Öncelik Verilmelidir

- Yapısı ve kuruluş amaçları gereği, İşsizlik Sigortası Fonu'nda birikmiş olan paranın başka amaçlarla kullanılması mümkün değildir. İşsizlik Sigortası Fonu'nda biriken paranın tamamıyla işçinin olduğu bilinmelidir. İşsizlik Fonu'nda biriken para Fonun oluşturulma amaçları doğrultusunda kullanılmalı, Fon kaynaklarının istismarına imkan verilmemelidir. Bu paranın amacı dışında kullanılması rasyonel de değildir. İşverenlere destek anlamında harcanacak her kuruş dipsiz kuyuya akacaktır. Ama işçiye verilecek her kuruş, satın alma gücünü artıracak ve krizin aşılmasında bir katkı sağlayacaktır. İşsizlik sigortası kapsamında olan işçilerin fondan yararlanma koşulları geliştirilmelidir. Bu çerçevede işsizlik sigortasının amacı dışında kullanılması bir yana, işçinin Fona ulaşımı kolaylaştırılmalı, Fondan yararlandırılma süresi ve miktarı artırılmalıdır.
- Ücret Garanti Fonu ile ilgili düzenleme iş kanunu metninden çıkartılarak işsizlik sigortası kanununa aktarılmış, bu maddeye göre de işverenin ödeme aczine düşmesi halinde işçinin ücretinin belirlenen süre içinde ücret garanti fonunca ödenmesi imkanı yaratılmıştır. Bu imkanın istismara yol açmadan kullanılması sağlanmalıdır.
- İşten çıkarılmanın kaçınılmaz olduğu durumlarda, işçiye alacaklarının hemen ve kesintisiz olarak ödenmesi ön koşul olmalıdır.
- Kamu eliyle kullanılmakta olan tüm yardım fonları sosyal güvenlik kurumuna devredilmeli, 9. sigorta kolu olan aile yardımları şeklinde sürdürülmelidir. Ekonomik krizlerin olumsuz etkilerinin sosyal ve siyasi bozulmalara da neden olup, toplumda güvensizlik ve belirsizlik yaratarak krizi daha da derinleştirdiği unutulmamalıdır.
- Çağdaş devlet, sadece kişi hak ve özgürlüklerini tanımakla yetinen bir yapıda örgütlenen değil, aynı zamanda kişilerin, insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyine ulaşmasını sağlamaya dönük düzenlemeleri gerçekleştiren nitelikte olmalıdır. Toplum içinde onurlu yaşama, esas itibariyle sosyal devlet anlayışıyla başlamaktadır. İşçi kesimi, sosyal yardım olayına bu çerçevede bakmakta ve bu doğrultuda, temel hak ve özgürlüklere sahip bireye ve ailesine, insan onuruna yaraşır bir yaşama düzeyinin sağlanması gerektiğini talep etmekte ve savunmaktadır. Bu alanda öncelikle yapılması gereken, ülkedeki yurttaşların, ailesiyle birlikte günün kabul edilir koşullarında temel gereksinimlerini karşılayabilecek bir gelir elde etmeleridir. Bu gelirin elde edilemediği durumlarda yapılması gereken, elde edilen ve fakat düşük kalan gelir tutarı farkının karşılanmasıdır.

III- Yaşama Koşulları İnsan Onuruna Yaraşır Olmalıdır

- Asgari ücret 1 Ocak 2009 itibariyle yenilenecektir. Asgari ücretle ilgili Komisyon toplantıları önümüzdeki günlerde başlayacaktır. Bu yenilenme bir fırsat olarak görülmeli, krizin aşılabilmesi için asgari ücret bir ailenin geçimini sağlayacak şekilde, tüm ülke için tek rakam olarak belirlenmeli ve her şeyden önce vergi dışı bırakılmalıdır. Böylece tüm ücret gelirlerinin asgari ücret kadar kısmı vergiden muaf tutularak satın alma gücü yaratılmalı, krizin talep daraltıcı etkisini aşmak için asgari ücrete yapılacak vergi indirimi bir araç olarak kullanılmalıdır. Bölgesel asgari ücret, gençler için düşük ücret gibi düşünceler ise gündeme bile getirilmemelidir.

- İşsizlik sigortası kapsamında olmayan işten çıkarılan işçilerin zorunlu giderlerini karşılamaya yönelik olarak “dayanışma geliri” uygulaması gündeme gelmeli, ayrıca elektrik, su, doğalgaz, yakacak, kira gibi ödemeleri belirli bir süre kamu bütçesinden sağlanmalıdır.
- Ağırlıklı olarak dar ve sabit gelirli kesimlerin tükettiği zorunlu temel ihtiyaç maddeleri üzerindeki dolaylı vergiler kaldırılmalıdır.
- Elektrik ve doğalgaza yapılan zamlar hem üreticiyi hem de tüketiciyi olumsuz etkilemektedir. Doğalgaz zammı geri alınmalı, elektrik ve doğalgaza yeni zam yapılmamalıdır.
- Kapasite kullanım oranlarındaki gerileme, üretim artışının yavaşlaması, tüketim harcamalarının azalması, ekonomideki durgunluk tehlikesi, hanehalkının borçluluğu da dikkate alınarak; işçi-memur-emekli kesimine “cumhuriyet ikramiyesi” olarak bir defalık ödeme yapılmalı ve piyasaların canlanması sağlanmalıdır.
- Yaşanan ekonomik krize bağlı olarak bir dizi temel mal ve hizmetin fiyatları arttırılmıştır ve görünen odur ki, fiyat artışları bir süre daha sürecektir. Bu fiyat ayarlamalarının piyasaya yansısıyla enflasyon önümüzdeki aylarda hedeflenenin üzerinde gerçekleşecektir. Bunun sonucu çalışanların yaşam koşulları daha da olumsuz olacaktır. Yaşanan ekonomik krizden çıkış sürecinde, ekonomik daralmanın ve işsizliğin asgari düzeyde tutulabilmesi için uygun bir gelirler politikası uygulanmalıdır.
- İşçilerin ücretlerine ilişkin en alt düzeydeki talepleri, varolan yaşama standartlarının korunması ve -varsa- sağlanan refah artışından pay alınmasıdır. Dolayısıyla fiyatların yükseldiği, geçim koşullarının buna bağlı olarak ağırlaştığı bir ortamda en azından gerçekleşen fiyat artışını karşılayacak bir ücret zammı oranı belirlenmesi önem taşımaktadır.
- Kamu kesiminde çalışan memur ve sözleşmeli personelin maaşları gerçekleşen enflasyon oranını yansıtabilecek biçimde belirlenmelidir. İşçi ücretlerinin satınalma gücü istihdam kaybına yol açılmadan artırılmalıdır.
- Bir bütün olarak aynı ekonomik ve sosyal uygulamaların etkisinde bulunan işçi ve memur kamu çalışanları arasında yapay ayrımlar yaratılmamalıdır.

Kamuoyuna yansıyan biçimiyle yaşanan süreç “kapitalist sistemin yaşadığı en ağır kriz” biçiminde ifade edilebilmektedir. Yaşanan ekonomik kriz fırsatçılığa neden olmamalıdır. Sosyal sorumluluk kavramını bilen ve kurumsal yönetim iddiasında bulunan Türk özel sektörünün bu sorumluluğa uygun olarak tavır koyacağı gün bu kriz dönemidir. Türk özel sektörü kendisini var eden ve yaşatan topluma ve çalışanlarına karşı sosyal sorumluluğunu işyeri kapatarak, işçileri ücretsiz izinlere çıkararak, işçileri işten atarak mı gösterecektir? Böyle olursa “sosyal sorumluluk özel sektör için sadece yeni bir reklam düzeni ve imaj düzeltme aracıdır” diyenler haklı olacaktır.

Çalışanların, yaratılan ulusal gelirden hakça pay alamadıkları, yaşanan kriz ortamında ekonomik ve sosyal faturayı ödeyen kesim oldukları kuşkusunun egemen olduğu bir yapının çalışma yaşamına ve sosyal barışa yansımaları da -hiç kuşku yok ki- olumsuz olacaktır.

Sosyal devleti güçlendirmeden, işçi sınıfının ve emekçi halkın satın alma gücünü arttırmadan, bu krizden kurtulmak mümkün değildir.

SONUÇ OLARAK VE ÖZETLE

- Kriz döneminde istihdamın korunması ve geliştirilmesi temel yaklaşım olmalıdır. Ekonomik kriz gerekçe yapılarak işçilerin işlerinden çıkarılmaları önlenmelidir.
- İşyerlerine/firmalara sağlanacak teşvik, istisna ve muafiyet önlemlerinde işçi çıkarılmaması temel koşul olmalıdır. Halen çalışmakta olan işçilerin dışında ilave istihdam yaratan işletmelerin sosyal güvenlik prim ödemeleri belli bir süre hazine tarafından üstlenilmelidir.
- Ekonomiyi canlandırıcı önlem olarak faiz oranları azaltılmalı, işletme kredisi üretim ve istihdam şartı ile uzun vadeye yayılmış bir biçimde uygulanmalıdır.
- Uluslararası Çalışma Teşkilatı (ILO) standartlarında bir İş Güvencesi, işe iadeyi sağlayacak biçimde yeniden ve öncelikle düzenlenmelidir.
- Kriz sürecinde devlet hiçbir kesimi dışarıda bırakmayan bütüncül politikalar izlemeli, özel sektör (reel sektör) desteklerken istihdamı genişletecek projelere öncelik vermelidir. Kamu kurum ve kuruluşlarının personel ihtiyaçlarını bekletmeden giderilmesi, emekli olanlar yerine derhal yeni personel istihdam edilmelidir.
- Ekonomik kriz döneminde işyerlerinde fazla mesai uygulaması yapılmamalı, yasal haftalık çalışma süresine uygun mesai uygulanmalıdır.
- Ekonomik gerekçelerle işten çıkarılma kararı, her ilde/sektörde oluşturulacak, işçi-işveren temsilcilerinin de bulunduğu bir komite tarafından karara bağlanmalıdır.
- Ekonomik kriz döneminde işveren kesimi tarafından daha da yaygınlaştırılmak istenen esnek çalışma biçimleri kabul edilemez niteliktedir.
- Krizi aşabilmenin önemli hususlarından birisi de kayıt dışı ekonominin kayıt altına alınması zorunluluğudur.
- Krizin toplumsal maliyetini kadın ve çocuk emeği üzerine yığacak yaklaşımlara izin verilmemelidir.
- Türkiye’de kayıt dışı istihdam nedeniyle alınamayan sosyal sigorta ve vergi, ekonomiye kazandırılmalıdır.
- Çalışma Bakanlığı yeni müfettişlerle takviye edilmeli ve ülkemizde bir kara delik olan kayıt dışılığı azaltmak için bu dönemde denetimlerine hız vermelidir.
- İşverenlerin, esnaf ve sanatkarların talebi olan kredi faizlerinin düşürülmesi, borçlarının ve faizlerinin yeniden yapılandırılması konusu düzenlenirken, bu kesimleri harcamaları ile besleyen çalışanların tüketici kredileri ve borçları için onları rahatlatacak düzenlemeler de yapılmalıdır.
- Türkiye’de hanehalkı borçluluğu, özellikle düşük gelirli ailelerde daha yüksektir. Bu kesimlerin kredi kartı borç faizleri dondurulmalıdır.
- Sanayide üretimi ve özellikle ara malı üretimini teşvik edecek bir politika geliştirilerek, nihai ürün içinde yerli katma değer oranını artıracak teşvik politikaları geliştirilmeli,

dışa bağımlılık ve ithalata dayalı büyümenin yarattığı sorunlara karşı yeni bir politika olarak benimsenmelidir.

- Türkiye'yi böylesi bir krizde zayıf kılan özelleştirme ve yabancılaştırma uygulamaları derhal durdurulmalıdır.
- İşsizlik Fonu'nda biriken para Fonun oluşturulma amaçları doğrultusunda kullanılmalı, Fon kaynaklarının istismarına imkan verilmemelidir.
- İşsizlik sigortası kapsamında olan işçilerin fondan yararlanma koşulları geliştirilmelidir. Bu çerçevede işçinin Fona ulaşımı kolaylaştırılmalı, Fondan yararlandırılma süresi ve miktarı artırılmalıdır.
- Ücret Garanti Fonu'nun istismara yol açmadan kullanılması sağlanmalıdır.
- İşten çıkarılmanın kaçınılmaz olduğu durumlarda, işçiye alacaklarının hemen ve kesintisiz olarak ödenmesi ön koşul olmalıdır.
- Kamu eliyle kullanılmakta olan tüm yardım fonları sosyal güvenlik kurumuna devredilmeli ve aile yardımları şeklinde sürdürülmelidir.
- Ülkedeki yurttaşların, ailesiyle birlikte günün kabul edilir koşullarında temel gereksinimlerini karşılayabilecek bir gelir elde etmeleri sağlanmalıdır. Bu gelirin elde edilemediği durumlarda, elde edilen ve fakat düşük kalan gelir tutarı farkı karşılanmalıdır.
- Asgari ücret bir ailenin geçimini sağlayacak şekilde, tüm ülke için tek rakam olarak belirlenmeli ve her şeyden önce vergi dışı bırakılmalıdır.
- Bölgesel asgari ücret, gençler için düşük ücret gibi düşünceler ise gündeme bile getirilmemelidir.
- Ağırlıklı olarak dar ve sabit gelirli kesimlerin tükettiği zorunlu temel ihtiyaç maddeleri üzerindeki dolaylı vergiler kaldırılmalıdır.
- İşsizlik sigortası kapsamında olmayan işten çıkarılan işçilerin zorunlu giderlerini karşılamaya yönelik olarak "dayanışma geliri" uygulanmalı, ayrıca elektrik, su, doğalgaz, yakacak, kira gibi ödemeleri belirli bir süre kamu bütçesinden sağlanmalıdır.
- Elektrik ve doğalgaza yapılan zamlar hem üreticiyi hem de tüketiciyi olumsuz etkilemektedir. Doğalgaz zammı geri alınmalı, elektrik ve doğalgaza yeni zam yapılmamalıdır.
- Kapasite kullanım oranlarındaki gerileme, üretim artışının yavaşlaması, tüketim harcamalarının azalması, ekonomideki durgunluk tehlikesi, hanehalkının borçluluğu da dikkate alınarak; işçi-memur-emekli kesimine "cumhuriyet ikramiyesi" olarak bir defalık ödeme yapılmalı ve piyasaların canlanması sağlanmalıdır.
- Yaşanan ekonomik krizden çıkış sürecinde, ekonomik daralmanın ve işsizliğin asgari düzeyde tutulabilmesi için uygun bir gelirler politikası uygulanmalıdır.
- Kamu kesiminde çalışan memur ve sözleşmeli personelin maaşları gerçekleşen enflasyon oranını yansıtabilecek biçimde belirlenmelidir. İşçi ücretlerinin satınalma gücü istihdam kaybına yol açılmadan artırılmalıdır.
- Bir bütün olarak aynı ekonomik ve sosyal uygulamaların etkisinde bulunan işçi ve memur kamu çalışanları arasında yapay ayrımlar yaratılmamalıdır.